



בבית המשפט העליון

בג"ץ 7944/19

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

העותר: יוסי פוקס

נגד

המשיבים: 1. היועץ המשפטי לממשלה
2. ראש הממשלה, בנימין נתניהו

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה לצו ביניים

בשם העותר: בעצמו

פסק דין

השופט ג' קרא:

1. העתירה שלפניי היא למתן צו על תנאי המורה למשיב, היועץ המשפטי לממשלה (להלן: המשיב או היועמ"ש), כדלקמן: ראשית, ליתן טעם מדוע לא יורה על מחיקת כתב האישום שהגיש ליו"ר הכנסת ולראש הממשלה בנימין נתניהו באשר מסמך זה אינו עומד בהגדרות שקבע הדין להגשת כתב אישום נגד ראש ממשלה מכהן וכולל פגמים מהותיים; שנית, ליתן טעם מדוע לא יודיע המשיב כי טרם הוגש כתב אישום נגד ראש הממשלה, "לרבות ביטול אתחול שעון העצר של 30 הימים לבקשת חסינות"; שלישית, מדוע לא יימנע המשיב מהגשת כתב אישום "מתוקן" עד לאחר סיום המועד להרכבת ממשלה לפי סעיף 10 לחוק-יסוד: הממשלה ולאחר כינונה של ועדת הכנסת. העותר מבקש להורות על קיום דיון דחוף בעתירה.

עיקרי העובדות וטענות העותר

2. ביום 21.11.2019, קיים היועמ"ש מסיבת עיתונאים בה הודיע על החלטתו להגיש כתב אישום נגד ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו, בגין שלוש פרשות. הודעה על החלטת היועמ"ש והעתק כתב האישום נמסרו לבאי כוחו של ראש הממשלה. בהתאם לקבוע בסעיף 4 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951 (להלן: חוק החסינות), עותק מכתב האישום הוגש ליו"ר הכנסת, כדי שיתאפשר לראש הממשלה

להודיע לכנסת האם הוא מעוניין לבקש שתעמיד לו חסינות מפני העמדתו לדין פלילי (ראו: הודעה מטעם מנהל אגף בכיר דוברות, הסברה ותקשורת – משרד המשפטים מיום 21.11.2019 על החלטות היועמ"ש בתיקים בהם ראש הממשלה נחקר כחשוד). כעולה מהעתירה, כתב האישום עצמו לא הוגש לבית המשפט, אלא פורסמה ההחלטה על הגשתו של כתב אישום. סעיף 4(א)(3) לחוק החסינות מקנה לחבר הכנסת, "בתוך 30 ימים מיום שהומצא לו כתב האישום, לבקש שהכנסת תקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי לגבי האשמה שבכתב האישום", בשל עילות המנויות בחוק.

3. ביום 26.11.2019, פנה העותר למשיב בדרישה למחיקת "כתב האישום" הפגום, לטענתו, וביקש לקבל תשובה תוך 48 שעות ממועד הפנייה. ביום 28.11.2019, כשבירר העותר את מצב הפנייה, נאמר לו כי העניין בטיפול. ביום 1.12.2019, העותר הגיש עתירה זו בטענה שנותרו עשרה ימים עד תום המועד האפשרי להרכבת ממשלה. יוער, כי העותר פנה ביום 16.11.2019 למשיב בעניין מועד מסירת החלטת היועמ"ש בתיקי ראש הממשלה, אך פנייה זו אינה רלוונטית עוד לנושא העתירה דנן.

4. העותר טוען כי אילו הוגש כתב האישום כפי שהוא נמסר ליו"ר הכנסת ולראש הממשלה, הוא היה נמחק בשל הפגמים שנפלו בו. הפגמים הנטענים הם העדר חתימת היועמ"ש עצמו על כתב האישום; לא צוין לאיזה בית משפט מוגש כתב האישום; אין רשימה של עדי התביעה, דבר שלטענת העותר נעשה משיקולים פוליטיים; וכן כתב האישום כולל ראיות. נטען, כי הגשת עותק כתב האישום לפי סעיף 4 לחוק החסינות, שכותרתו "חסינות בפני דיון פלילי", צריכה להיות במתכונת של הגשת כתב אישום כפי שהיה מוגש על פי דרישות הדין לבית המשפט.

5. העותר טוען כי הוא עותר ציבורי שהגיש בעבר עתירות בסוגיות ציבוריות וכי העתירה עוסקת בפן הציבורי של החלטות היועמ"ש והתנהלותו לגבי הגשת כתב אישום נגד ראש הממשלה. נטען, כי מדובר בעניין ציבורי הנובע ממשבר אמון במערכת התביעה וכי התנהלות היועמ"ש בעניין מהווה התערבות משפטית בלתי סבירה מצד היועמ"ש במערכת הפוליטית. זאת, בשל המועד שבו פורסמה ההחלטה על הגשת כתב אישום.

6. דין העתירה להידחות על הסף בשל אי עמידתה במבחני הסף.

ראשית, בנסיבות העניין, העותר לא הותיר למשיב זמן סביר לבחון את טענותיו ולגבש מענה להן, ולכן פנייה זו שנעשתה אינה מקיימת את דרישת מיצוי ההליכים (ראו: בג"ץ 355/19 עמותת הרצליה למען תושביה נ' היועץ המשפטי לממשלה (15.1.2019)

וההפניות שם; דפנה ברק-ארו משפט מינהלי דיוני כרך ד 349-350 (2017)). עתירה שהוגשה לאחר פנייה לרשות רק "כדי לצאת ידי חובה" מבלי לתת למשיב שהות לטיפול תיחשב לפנייה מוקדמת (שם, בעמ' 351). בענייננו, העתירה הוגשה פחות משבוע לאחר שנעשתה הפנייה הספציפית בנדון.

שנית, העותר הגיש בעבר עתירה בעניין חקירות ראש הממשלה והחלטה על העמדה לדין בגינן ובה טען טענות דומות לעניין אופן קבלת ההחלטות בענייננו של ראש הממשלה. עתירה זו נדחתה על הסף, וכך נקבע בה (בג"ץ 837/19 פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה (4.2.2019):

"דין העתירה להידחות על הסף שכן בנסיבות העניין, מצאנו כי העותר מתעבר על ריב לא לו ואינו הגורם המתאים להגשת העתירה (ראו והשוו לבג"ץ 5179/13 דמרי נ' היועץ המשפטי לממשלה (22.7.2013), ובהקשר זהה לענייננו ראו את פסק דינו של בית משפט זה בבג"ץ 355/19 עמותת הרצליה למען תושביה נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 4 (15.1.2019) שלא הכריע בסוגיה). העותר טוען אמנם כי הינו עותר ציבורי המייצג את ציבור הבוחרים הנפגע באופן ישיר מההחלטה, וכי להחלטה חשיבות חוקתית בהיותה עוסקת ביסודות המשטר הדמוקרטי ובהליכי הבחירות. אכן, ההלכה הפסוקה הרחיבה במהלך השנים את זכות העמידה בעניינים ציבוריים, כדי לאפשר ביקורת שיפוטית בנושאים בעלי אופי ציבורי הקשורים בקידומו של שלטון החוק, אכיפת עקרונות חוקתיים, ותיקון פגמים מהותיים בפעולות המינהל הציבורי. עם זאת, כפי שנפסק:

'...על אף הרחבת זכות העמידה כאמור, נשמר העיקרון שלפיו בית המשפט לא ייעתר, דרך כלל, לעתירה ציבורית מקום שברקע העניין מצויים אדם או גוף אשר נפגעים באופן ישיר מנושא העתירה, ואשר נמנעו מפנייה לבית המשפט לבקש סעד על אף הפגיעה בזכות או באינטרס שלהם. בנסיבות כאלה, כאשר קיים נפגע ישיר מפעולה שלטונית, והוא עצמו אינו פונה לבית המשפט, עשוי בית המשפט שלא להכיר בזכות העמידה של העותר הציבורי... הטעמים לסייג זה נעוצים, בין היתר, בתפיסה שלפיה מקום שאדם המושפע מפעולה שלטונית אינו עותר כנגדה, משמעות הדבר היא כי אין מקום וצורך אמיתי בהתערבות שיפוטית. כן יש להניח כי עותר ציבורי המתערב במחלוקת לא לו אינו מצויד במכלול הנתונים והפרטים הצריכים לעניין, המצויים בידיו של הנוגע בדבר'..."

(וההפניות שם)

7. דברים אלו יפים גם לעתירה זו, אשר מקיימת את אחד החריגים לדיון בעתירות ציבוריות. עתירה ציבורית המוגשת בנסיבות שבהן בעל האינטרס הישיר נמנע מהגשת עתירה – תידחה, בשים לב לשיקולים נוספים המצדיקים שלא לקיים בה דיון (ראו: דפנה ברק-ארז משפט מינהלי דיוני כרך ד 289-293 (2017)). המערער לא הצביע על פגמים מינהליים חמורים ובעלי השלכות רוחב או אינטרס כבד משקל אחר המצדיק דיון בעתירה, כאשר הנפגע הישיר יכול במובהק לייצג את עניינו. ואכן, בעתירה נכתב כי "סביר להניח, כי כך ינהגו פרקליטיו של רוח"מ בכוא העת, בהליך הפלילי עצמו..."

8. סוף דבר, העתירה נדחית על הסף.

ניתן היום, ג' בכסלו התש"ף (1.12.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט